

DELAVEC

Glasilno Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokraj. odbor GDSJ.)

Izhaja vsako soboto.

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/II.

Stane posamezna št. 50 p, mesečno 2 Din.
celoletno 24 Din. — Za člane izvod po 40 p,

Oglasi: prostor 1×55 mm 1 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani,
ter opremljeni s štamp. dotične organizacije.Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so
poštne proste.**Ne pozabite na vsedelavski zlet v Celje dne 6. avgusta 1922!**

Vstrajajte!

(k položaju.)

Vse javno življenje v Sloveniji preživlja težko krizo. Ze vojna sama na sebi je marsikomu podrla vso vero v človeštvo, povrh tega smo pa prišli še v novo državo, ki ima vse drugačne gospodarske pogoje, kot jih je imela prejšnja. Kar je najhujše je pa to, da so bile vse prejšnje gospodarske, kulturne in politične vezi ob prevratu na mah odsekane, dočim v novi državi, ki sama šele nastaja vse te vezi šele počasi poganjajo svoje korenine po novem ozemlju.

Stara je porušila revolucija, novo se pa šele počasi in s trdom poraja. Slovensko ljudstvo je pri prevratu stalo naenkrat pred vprašanji, o katerih prej ni nikdar premišljevalo.

Gospodarstvo Slovenije je bilo v prejšnjih časih naslonjeno na mogočen dunajski center, odkoder je dobivalo direktive in drugo. Organizacije so imele istotako svoja žarišča na Dunaju, tako, da Slovenija sploh svojega samostojnega življenja ni živela.

Ljudje, ki so v prejšnjih razmerah, ki so bile v stoletjih utrjene in urejene, delovali so dobivali vse nauke in navodila od zunaj, bili so le uslužbenci in ne samostojni organizatorji.

Po zlomu so pa naenkrat zgubili vse vezi, zato ni čudo, če novega položaja ne morejo razumeti. Ni čudno, če na vse kar prinaša nova doba gledajo nezaupljivo, vse jim je le neljuba novotarja, kajti v prejšnjih razmerah na kaj takega niso bili vajeni. Oni so podobni človeku, ki nosi črna očala pa se čudi, če vse črno vidi.

Razumljivo je, da bodo nove razmere rodile tudi nove ljudi, ki bodo v teh razmerah vzrasli, se bodo uživali vanje tako, da bodo videli svet okoli sebe tak kakršen v resnici je, kar je črno je črno in kar je belo je belo.

Ali ta novi položaj se šele sam kaže v prvih skromnih obrisih, zato še tudi ni mogel roditi ljudi, ki bi ga razumeli. Kakor se stare navade le počasi umikajo napredku, tako tudi ljudje s starimi načeli le počasi prepuščajo mladini vodstvo raznih poslov.

Tak proces, ki smo ga tu opisali se vrši v naravi vsako leto — velo listje odpada, da napravi prostora svežemu — zelenemu. V človeški družbi pa taki procesi niso tako pogosti, vendar opazujemo v zgodovini na vsakih par stoletij, da nastane taka doba, ki popolnoma prerodi in prenovi človeško družbo.

Mi ravnokar tako veliko dobo preživljamo.

Mislimo, da smo dovolj pojasnili položaj da bo oni, ki bo ta članek pazno prečital tudi vedel, zakaj je v našem javnem življenju tako vrenje in taka negotovost.

To kar se vrši ni osebni boj — to je boj med preteklostjo in prihodnostjo — med nazadovanjem in napredkom — med starino in mladino; osebe prihajajo le toliko v poštev, v kolikor je kdo nosilec starih ali novih idej.

Tudi v naših organizacijah je borba med stari in mladimi, ker so pa naše organizacije več ali manj zidane na ravnopravnosti članstva (demokracije), zato prihaja pri nas mlajši element z večjo naglico na površje, kot bi sicer, če bi tega ne bilo.

Ta borba med zastopniki dveh dob povzroča tudi pri nas zmešnjavo. Ozkosrčni in plitvi ljudje tako borbo sicer obsojajo kdor pa ve, da je to nujna posledica novih razmer in, da je neizogibna, more le želeči, da se ta proces v delavskih ustanovah čimprej prične, **da bo čimprej končan.**

Ta borba se mora dobojevati, če to hočemo ali ne. Ker je to posledica razvoja, bi oni, ki bi jo hoteli zadržavati, stvari le škodovali, ker bi izzvali revolucionarne izbruhe, ki bi razmajali sam temelj naših organizacij.

Gotovo je pa eno, da bo tista organizacija, ki bo to krizo **prva** preživela in se **prva prilagodila novim razmeram**, se bo tudi prva oiačila, in ker bo preživela vse to, kar vse druge šele čaka, bo tudi na račun drugih imela dobičke.

Ker bodo meščanske organizacije, ki se temu razvoju umetno ustavljajo imele zato še toliko večje potrebe, moramo mi skrbeti, da bomo do takrat svoj položaj že razčistili, da bomo v stanu takrat vplivati na njihove, notranje razmere.

Masa ljudstva, ki danes brez pravega hotenja tava sem in tja se bo **končno veljavno priključila tisti organizaciji**, ki bo **prva uostavila disciplino in red.**

Gotovo je, da take dobe v kateri mi ravno kar živimo zahtevajo od ljudi, ki korakajo na čelu mase veliko požrtvovalnosti in zelo dobrih živcev. Vse, kar narava rodi in kar je življenju namenjena se rodi v bolečinah.

Oni sodrugi, ki jih je to novo življenje dvignilo na ščit so izpostavljeni mnogokrat valovom gnojnice, ali, če so pošteniaki naj vedo, da imajo na ščitu vstrajati, če ravno strele, ki lete proti ščitu boče.

Če tudi lastni pristaši zgube trdna tla, kar v takih slučajih ni nič čudnega, oni morajo ostati na ščitu, ker, če skočijo raz njega bo zmešnjava še večja, taka, ki rodi anarhijo.

Plašiti se ne smejo, če odpade kak član, ali pa kaka skupina, vedo naj, da je vseeno koliko nas ostane, pa če bi nas ostalo samo 100, ki si bomo uredili organizacije po novih razmerah, bomo potem pridobili nazaj vse, ki so odšli in še tiste, ki jih še sploh ni bilo pri nas in to takrat, ko bodo druge organizacije prisiljene preokretati svojo fronto v nove smernice.

Naše strokovne organizacije so višle krize že itak prestale.

Po vseh organizacijah se je ta proces pričel že l. 1919 po nekod izrazito, po nekod pa nezavestno, kakoršna je pač kulturna stopnja doživega članstva.

Na letošnjem strokovnem kongresu sta pa ta dva elementa z vso silo trčila drug ob drugega.

Ker ni bil nobeden teh elementov med seboj nič organiziran, je bila borba toliko ljutejša, mladina je končno po silnem naporu s skoro dvetretinjsko večino zmagala.

Oni ljudje, ki te borbe niso razumeli, ki na polemike niso vajeni so takrat zgubili vso pravo presojo.

Marsikdo se je potrt vračal domov v trdni veri, da bo šlo vse v franže.

Dogodki po kongresu so nam pa pokazali, da to kar se je dogajalo na kongresu **niso bili smrtni krči, temveč porodne bolečine.**

Položaj naših organizacij se zadnje čase vidno zboljšuje.

Kovinarji so krizo svoje organizacije že leta 1920 preživeli. Od takrat se je njihova organizacija utrdila, zavest med članstvom poglobila tako da so letos v svoji prvi večji akciji v Westnovi tovarni doprinesli prave čudeže delavske solidarnosti.

Westnovi kovinarji, ki so se nahajali prvič v stavki so lačni in ob največjem policijskem pritisku, ki jim je kar 30 najboljših zaupnikov obtožil po zakonu o varstvu države vzdržali celih 10 tednov. Za slovenske razmere vsekakor čudež.

Pa ne samo oni, ki so stavkali, temveč tudi druge podružnice so se zavedale svoje dolžnosti, kajti svota 350.673 K, ki so jo zbrale kaže, da je zavest članstva na višku. Seveda bo treba še marsikaj zboljšati in prenoviti, ali organizacija ima svoj temelj in ta je zdrav.

V živilski organizaciji je letošnji kongres delovanje pomladil in letošnja mezdna gibanja, zlasti gibanje pivovarniških

delavcev, je pokazalo, da so mlade in žive sile na delu.

Rak-rana delavskega gibanja v Sloveniji, ki je razjedla železničarsko organizacijo daje mladim silam v Strokovni komisiji mnogo posla. Vendar so vse priprave končane, da se napravi odločilni korak k ozdravljenju te bivše najboljše organizacije.

Druga nesreča delavskega gibanja v Sloveniji je rudarska stroka. Razni demagogi so organizacijo rudarjev pod pretezo, da ta ali ona oseba ni na mestu v nekaterih krajih popolnoma razbili. Mi posamezne voditelje organizacij nismo in ne bomo povzdigovali za bogove, vendar pa ne bomo nikdar dovolili, da bi se radi posameznika kako organizacijo razbilo.

Če se ta ali oni sodrug, kaj pregreši je treba počakati kongresa, kjer se ga obtoži. In če se mu tam krivdo dokaže z dokazi in ne s sumničanjem, potem ga ni treba več voliti v odbore. Ako je pa njegova krivda težka, se ga lahko tudi izključi iz organizacije.

To je pravilna pot, vsaka druga škoduje le delavstvu samemu.

Tudi za rudarsko stroko ni več daleč dan vstajenja. Mlade sile bodo tudi med rudarske množice nesle čist prapor razrednega boja.

Takrat bo dan vstajenja rudarjev in pogin njihovim zapeljivcem. Tudi rudar-

ška organizacija bo silna, mogoče prej ko marsikdo misli.

Tako bi lahko naštel vse stroke. Povsod vidimo živahno gibanje — znamenje, da je grmenje na kongresu zbudilo zaspance in dokaj očistilo zaduhlo ozračje.

Pa ne mislite, da prištevamo k mladim silam samo mladine po letih. Ne, mladine imenujemo vse tiste, ki so se znali prilagoditi danemu položaju in ki skušajo v tem položaju izboljšati stanje proletariata. Med mladimi je celo vrsto sivolasih starčkov ki so stari po letih, a mladi in živahni so po duhu.

Med stari elementom najdete tudi mlade ljudi, ki se po največ radi komodnosti ne morejo uživati v nov položaj. Ker se ne potrudijo razumeti, ker ne premišlujejo s svojo glavo, zato hodijo prekritih rok in mrkim čelom po svetu, zabavljajo čez vse kar vidijo, pri tem pa sami ne vedo kaj hočejo.

Tisti sodrug, ki se borite v prvih vrstah za prepoved delavskega gibanja — vstrajajte!

Organizirajte delavske vrste, da bodo pripravljene takrat, ko pride zopet velika ura.

Vstrajajte!

Iz organizacij.

Kovinarji!

Nabiranih pol za stavko v Celju še miso vršiti naslednje podružnice: Fala 19 pol, Žirovnica 15, Ptuj 15, Kamnik 7, Tezno 6, Maribor 4, Litla 3, Ljubljana 3, Guštani 3, Celje 2 in Štore 1. Dolžnost odborov navedenih podružnic je, da zahtevajo nevrnjene pole od zaupnikov, katerim so jih oddale, ter jih nemudoma odpošljejo centrall.

Vse podružnice, katere imajo še nerahljene članske knjižnice, naj jih pošlejo centrall, ker bode v naprej samo centrala izdajala nove knjižice.

Centralni blagajnik.

Ljubljanski kovinarji pozor!

V nedeljo 30. t. m. ob 8. dopoldne se vrši v salonu restavracije »Novi svet« kovinarski shod z dnevnim redom: 1. Zakon o zaščiti delavcev. 2. Raznoterosi. Kovinarji udeležite se tega važnega shoda. — Podružnični odbor.

Blagajniki in zaupniki pozor!

V soboto 29. julija poteče 30. teden. Člani, kateri imajo plačne prispevke samo do 22. tedna, morajo ta teden vplačati sicer izgube članske pravice.

Podpore vseh vrst se smejo izplačati le članom, ki imajo vplačan 21. teden. Ako nima član vplačano do tekočega, to je 30. tedna, naj se mu manjkajoči prispevki odračunajo od podpore.

Ne potulj!

Bjelovar. V tovarni »Smev« kakor tudi v tankajšnjem paronlinu se nahaja preko 230 delavcev v stavki, ki traja že 6 tednov in je popolna. Do sedaj ni bilo stavkokazov. Opozorjamo kovinarje in mltnarje Slovenije naj nihče za časa stavke ne potule v Bjelovar, ker bi stem škodoval ondotnemu delavstvu, ki se nahaja v boju za svoj obstoj.

Razno.

V današnji številki priobčujemo razglas Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Člani naših organizacij zlasti pa še zaupniki naj si to številko lista shranijo, da ga bodo imeli za slučaj potrebe na razpolago.

Današnji uvodnik »Vstrajajte« naj sodrug pazno prečitajo. Vse one, ki imajo k temu kaj pristaviti prosimo, da nam sporoče.

Tudi oni, ki se z njim ne strinjajo naj napišejo kaj jim ni všeč — mi bomo tudi njihove prispevke radi priobčili. Seveda morajo take članke podpisati, da bo delavstvo vedelo s kom ima opravka. Uredništvo krije seveda samo članke, s katerimi se se strinja, drugi morajo biti podpisani.

LISTNICA UREDNIŠVA.

Ker smo od okrožnega urada za zavarovanje delavcev (Bolniška blagajna) sprejeli »Razglas« glede bolniškega zavarovanja delavcev, smo morali izpustiti celo vrsto dopisov.

Ker je važno, da je razglas v celoti priobčen, da bodo sodrug list lahko shranili, nam ni preostalo drugega kakor da odložimo drugo gradivo za prihodnjic.

Sploh pa prihaja zadnje čase toliko gradiva, da nam bodo morali sodrug dopisniki oprostiti če bomo nekoliko krajšali. S tem pa seveda ni rečeno, naj dopisniki ne pišejo.

Nasprotno, pišejo naj mnogo, mi bomo pa porabili iz vsakega dopisa najboljšo.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 25. julija 1922.

Stavka železničarjev in premogarjev v Ameriki je zavzela ogromne dimenzije. Prometu proti katastrofi. Povsod vlada pomanjkanje premoga, radi česar so morali ustaviti nad 150 vlakov. Po vseh obratih je opaziti usoden zastoj. Množe se spopadi med stavkajočimi delavci in policijo. Največji nemiri se pojavljajo v državi Ohio. Kapitalizem sili delavstvo v obup, obenem drvi tudi sam v propast.

Prognan iz Egipta je umrl znani Zaglul paša, bivši egiptski minister in vodja nacionalistov, ki je svoj čas igral v politiki Egipta proti Angliji važno ulogo. Angležem je kar odleglo, da jih je smrt rešila tako resnega nasprotnika.

V Indiji nadaljuje Anglija svojo imperialistično politiko z vso brezobzirnostjo. Pri tem seveda ne izbira sredstva. Nasilje sledi nasilju. Samo v Calcutti so zaprle angleške oblasti okoli 4000 domačinov. To bo polom, ko pride čas!

Enver paša je organiziral svojo armado, se združil z perzijskimi četami in udaril na rusko sovjetsko republiko v Osrednji Aziji. Pa mu ni uspel in dobil jih je po grbi ter se je moral umakniti.

Mednarodna konferenca v Haagu se je torej razšla, ne da bi imela količkaj uspeha, ki ga je pričakovala od nje antanta. Ruski delegati odpušajo šele v nedeljo in bodo ta čas uporabili v to, da se pogajajo z raznimi delegacijami. Presenečenja niso izključena.

Dne 17. t. m. je bilo v Londonu otvorjeno zasedanje sveta zveze narodov. Rešiti ima važna in pereča vprašanja; med drugimi vprašanje mandata nad Palestino, ki ga po vsej politiki obdrže Angleži, dalje vprašanje manjšin v Bolgariji, Gornji Šleziji, na Madžarskem in Poljskem t. t. d. Dalje se bode bavilo z finančnim položajem Albanije z gladovanjem v Rusiji, z razmejitvijo med Avstrijo in Madžarsko ter z raznimi političnimi, socialnimi in gospodarskimi vprašanji narodov, ki so včlanjeni v zvezi narodov. Dela obilo, bomo videli, kako ga svet zveze narodov reši!

Dosedanja vlada v Italiji je pokazala, da ni kos svoji nalogi in da ne obvlada položaj, ki je nastal radi žalostnih gospodarskih razmer in vsled neprestanih spopadov med delavstvom in fašisti. Zbornica je izrekla ministerskemu predsedniku De Facti nezaupnico, nakar je vlada odstopila. Sestava nove vlade je bila poverjena Orlandu, ki pa se mu to ni posrečilo. Sedaj se stavlja novi kabinet Bonomi.

Kriza poljske vlade je bila rešena na ta način, da je sestavljen novo vlado Korfanty, v kateri prevzame zunanje posle Skirmunt. Nova vlada še ni potrjena.

Nemčiji se je posrečilo od antante doseči toliko, da je ta pripravljena dovoliti ji moratorij od 4 do 6 mesecev. Seveda zahteva antanta zato zase pravico nadzorovanja nemških financ.

Zvezna vlada v Nemčiji je izdala zakon o zaščiti republike, proti kateremu je ostro nastopila Bavarska, zlasti ljudska stranka. Kakor se glase zadnje vesti, se je bavarska vlada udala in pristala na imenovani zakon.

Vodja zloglasne nemške monarhistične organizacije »C«, bivši korvetni kapitan Erhart, je baje prošil to organizacijo, naj se prostovoljno razide. Če kdo verjame!

Policiji se je posrečilo najti morilca nemškega ministra zunanjih poslov dr. Rathenau. Vendar ju ni mogla prijeti, ker sta se zaprla v stolp nekega gradu in se ustrelila.

Avstrija se bori s silnimi težkočami. Draginja katastrofalno narašča. Prebivalstvo prireja proti temu velike demonstracije. Da izboljša finančno stanje je finančni minister razpisal prisiljeno posojilo, ki naj donese državni blagajni 400 milijard kron. Razen tega se podraža vse pristojbine za pošto, brzojav in telefon ter za tobačne izdelke.

Zedinjene države ameriške so poslale českoslovaškemu ministru zunanjih poslov dr. Benešu vabilo, naj pride v Ameriko predavati o socialno političnih vprašanjih. Dr. Beneš se je temu vabilu odzval in odpotuje prihodnje leto v to svrhu v Ameriko.

Predsednik dr. Masaryk je odredil revizijo v češko-slovaški diplomatski službi. Tak ukrep bi bil še bolj umesten za jugoslovansko diplomacijo, nad katero se že škandalizira ves svet.

V Beogradu proti zopet izbruhni vladna kriza, in sicer radi spora med radikalcem in demokracijo glede zasedbe listnice notranjih poslov. Tako se ropota iz »državolovnih« fraz.

Zadnje seje narodne skupščine potekajo burno. Samostojna kmetijska stranka ostane v vladi, ker je ministrski predsednik Pašić pristal na njene zahteve.

Državni proračun je bil načeloma in v posredni debati z večino glasov sprejet. Ker pa proračunski zakon še ne bo tako kmalo izdelan (ima vremena), zahteva finančni minister, naj za mesec avgust še velja dvanajstina. Kakor kaže iz dvanajstine sploh ne pridemo.

Imunitetni odsek je sklenil narodni skupščini predlagati, naj izroči sodičku Stojana Protiča, ki ga toži minister Pribičević.

V Beogradu je izbruhnila stavka delavcev državne tovarne za cigaretni papir in državne tiskarne.

V Sloveniji je že opaziti mrzlično trzavico radi bližajočih se volitev v oblastne skupščine.

UTRINKI.

Številno pomot je neskončno. — resnica je samo ena.

Kapitalistični listi pišejo, da se mezde »izravnajo«, ne znižavajo. To se pravi, da so bile mezde previsoke in zato jih je treba »izravnati«, da se malo »pogležejo«.

Delavec, ki občuti to »izravnanje« v želodcu in na hrbtu, izpregleda vsekakor takrat — če ne prej — ko bo tako »izravnano«, da se mu bo vrat tiščal kolen. Marsikateri je že tako »izravnano«, da je postal vodoraven. Takšna so plačila kapitalizma.

Če napraviš lažem prav čedno lice, pa jih lahko prodaš za resnice.

Kdor dvomi o svoji moči, ni več močan, kdor dvomi o svoji veri, ni več veren. — Ivan Cankar.

Sedanost še temna pred nami leži, bodočnost bo svetla, če bomo tudi mi.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Opr. št. I — 178/22.

Razglas vsem delodajalcem v Sloveniji.

Dne 1. julija 1922 se je začel izvajati Zakon zavarovanju delavcev (okrajšava: ZZZ) od 14. maja 1922. Zakon je bil objavljen v Službenih novinah od 30. maja 1922, št. 117, in v Uradnem listu od 13. junija 1922, št. 62. Po tem zakonu je postala Okrožna bolniška blagajna v Ljubljani z dnem 1. julija 1922 Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani kot kraljevni organ Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Preradovičeva ulica št. 44 II (hrvatsko: Središnji ured za osiguranje radnika u Zagrebu, Preradovičeva ulica br. 44/II), ki je edini nositelj obveznega zavarovanja delavcev za slučaj bolezni in nezgode na vsem področju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Organizacija poslovalnic in ekspozitur bivše Okrajne bolniške blagajne v Ljubljani ostane do nadaljnjega tako v stvarnem kakor v krajevnem oziru neizpremenjena in se vsaka istih poslej imenuje: Poslovalnica ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev v (na) itd. Seznam poslovalnic z označbo njih okolišev se nahaja na koncu tega razglašja.

V naslednjem se opozarjajo delodajalci v njih lastnem interesu in v interesu njih delavcev (uslužbencev, nameščencev) na najvažnejše določbe tega zakona, po katerih se je ravnati.

A. Dolžnost prijave delavcev (uslužbencev, nameščencev).

Na podlagi naredbe ministra za socialno politiko od 3. junija 1922., št. 1077, o izvedbi citiranega zakona, priobčene v Službenih novinah od 24. junija 1922, št. 137, in v Uradnem listu od 30. junija 1922, št. 70, morajo vsi delodajalci prijaviti najpozneje v zakonitem roku 8 dni po prejemu tega razglašja pri pristojnih poslovalnicah okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani na prijavnih tiskovinah vse svoje delojemalce, ki so jih imeli dne 1. julija 1922, zaposlene, ne glede na to, če so jih že imeli prijavljene ali ne. Prijavitelj je tudi vse one delojemalce, ki so bili do sedaj oproščeni dolžnosti zavarovanja za slučaj bolezni, ker novi zakon takih izjem ne dopušča.

One delojemalce, ki so bili zavarovani že po prejšnjem bolniško-zavarovalnem zakonu, je obenem z novo prilavo z dnem 30. junija 1922 odjaviti na tiskovinah (odglasnicah), ki jih imajo delodajalci že prej v rokah. Duplikati za morebitj izgubljene oglasne tiskovine se dobe pri vseh poslovalnicah.

One delavce (uslužbence, nameščence), ki so po 1. juliju 1922 izstopili iz dela, je prav tako na prijavnih tiskovinah prijaviti, obenem jih pa na odjavni odjaviti. Na ta način bo vsaki poslovalnici okrožnega urada mogoče ugotoviti število dne 1. julija 1922 pri vsakem delodajalcu zaposlenih delavcev, število na dan odziva temu razglasu in število od 1. julija 1922 do dneva odziva temu razglasu iz dela izstopivših delavcev (uslužbencev, nameščencev).

Te prijave in objave so potrebne radi uvrstitve delojemalcev v nove mezdne razrede, katerih je 17 (do sedaj jih je bilo 13) in po katerih se ravnajo zavarovalni prispevki, ki jih imajo plačevati delodajalci in njih delojemalci, ter bolniške podporne dajatve (podpore) članom in njih svojcem. Na odredbo osrednjega urada se vse one člane, ki do 31. julija 1922 ne bi bili nanovo prijavljeni, uradno uvrsti iz sedanjega 13. mezdne stopnje v novi najvišji, t. j. 17. mezdni razred, ker bo okrožni urad (poslovalnica) smatral, da ta mezdni razred odgovarja mezdam (plačam oz. službenim prejemkom) dotičnih delavcev, uslužbencev, nameščencev. Razen tega bo zamudne delodajalce kaznovala pristojna politična oblast radi kršitve § 194., odst. 1. ozir. § 195., odst. 1. ZZZ z občutnimi globami.

V pojasnilo za pravilno izpolnitev tiskovin so na njih hrbtini strani natisnjena potrebna navodila, po katerih se je ravnati, da se omejit nepotrebno dopisovanje in odvrnejo nepotrebni stroški. Posebno važno je, da je pravilno navedena plača (v gotovini, v naravi ali v blagu, dajatve tretjih oseb itd.) ter opravilo, značij ali način zaposlenosti delojemalca. Označba »delavec« ne zadostuje, temveč je navesti n. pr.: »nakladalec lesa«, »kopač«, »žagar«, »voznik«, »kovinski strugar«, »železovlavar«, »strojni klučavničar«, »stavnj klučavničar«, »kurjač«.

»tiskarski strojnik«, »stavec«, »strojni stavec«, »faktor«, »tiskarniški hlapec«, »krojač«, »krojaški prikrjovallec«, »trgovski pisarniški uradnik« itd.

Če obsega podjetje več panog obratovanja ali več obratov, je navesti poleg vrste zaposlenosti delojemalca (značaja, opravila) tudi oddelke obrata ali obrate, v katerem je prijaviteljen zaposlen, ker je to važno za uvrstitev v nevarnostni razred in odstotek ter za predpis prispevkov za nezgodno zavarovanje. Delodajalci, ki imajo svoje obrate že prijavljene pri Izpostavi I. osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani (bivši Začasni delavski zavarovalnici za slučaj nezgode v Ljubljani), naj navedejo poleg obrata tudi obratno soštevilko, ki je razvidna iz svoječasno ji vročenega odloka imenovane zavarovalnice. Poslej se bo vodil izdani članov tudi v bolniško-zavarovalnem oddelku ločeno po posameznih obratih.

Ako bi obstojal o zavarovalni obveznosti posameznih delojemalcev dvom, jih je kljub temu prijavitelj, dvom pa naj se na prijavnih primeroma označi. Ako bo urad ugotovil, da kak delojemalac ni zavezan zavarovanju, ga kljub prijavi ne uvrsti med svoje člane in bo o tem delodajalca obvestil.

Način prijavljanja.

Zavarovanju zavezane osebe mora vsak delodajalec prijavljati na predpisanih tiskovinah. Podjetjem, ki redno zaposlujejo več nego 20 delavcev (uslužbencev, nameščencev), sme okrožni urad dovoliti, da prijavljajo svoje uslužbence z mezdinimi zapisniki.

Izpremembe v stanju ali razmerju družine delojemalca (če se oženi ali omoži, loči, če ovdovi itd.) ter izpremembe v zaslužku, opravilu, značaju ali načinu njegove zaposlenosti (n. pr., če vajenec postane pomočnik, delavec predelavec ali delovodja, kovinski strugar, livar, črkostavec faktor itd.) je prijavljati na posebni tiskovini »Prijavnica o izpremembi pri članu«.

Pripominja se, da je po zakonu izključno in edino le delodajalec odgovoren za pravilno izvedbo prijave, odjav in prijave izprememb. V slučaju neprilave, zakasnele prijave ali nepravilne prijave ga zadenejo občutni stroški v znesku § 11. ZZZ in znatna globa, ki jo naloži pristojna oblast.

V pojasnilo.

kdo je zavezan zavarovanju za slučaj bolezni in nezgode,

naj služijo naslednja navodila:

Zavarovanju zavezane so vse osebe, ki dajejo na podlagi kakršnegakoli službenega razmerja svojo telesno ali duševno moč v najem. Posebe se opozarja, da so od 1. julija 1922 dalje zavarovanju zavezani tudi vsi hišni posli (dekle, služkinje, pestunje, dojilje, sobarice, kuharice, hlapci itd.), vajenci, praktikanti, volonterji ter učenci v delavnicah javnih učnih zavodov itd. Zavarovanju zavezani so tudi takzv. hišni delavci, t. j. osebe, ki se bavijo z najemnim delom v svoji lastni delavnici ali na svojem lastnem stanovanju po naročilu in na račun drugih oseb, katere se bavijo z obrtom, trgovino ali industrijo, tudi če nabavljajo srovine in pomožni material sami in čeprav postransko delajo tudi na svoj lastni račun.

Zavarovanju za slučaj bolezni so dalje zavezani državni in javni nameščenci, ki so bili po zakonu do sedaj zavarovani (provizorični in

pomožni sluge). In oni, ki na podstavi službenih predpisov v slučaju bolezni ne dobivajo plače celih 26 tednov (pol leta), računajoč od dneva njih obolenja, četudi dobivajo stalno mesečno plačo, za slučaj nezgode pa se zavarujejo državni in javni nameščenci, če nimajo sami in njih rodbina pravice do pokojnine, ki ustreza odškodnini v zmislu XI. poglavja ZZZ.

Zavarovanju so zavezani tudi delavci (uslužbenci, nameščenci), naši državljani, ki so stalno zaposleni v inozemstvu na račun tuzemskih podjetij, razen, če so že zavarovani na podstavi zakona dotične države.

Izveti od zavarovanja so začasno le poljski delavci in poljedelski posli, ki niso zaposleni pri strojih, dalje delavci v kaznilnicah ter nestalni hišni posli, najeti za nestalna trenutna dela, kakor je pranje, žaganje drv itd.

Rok za prijavo in odjavo delojemalcev ter prijavo izprememb v njih zaslužku in drugih razmer je 8 dni, računajoč od dneva, ko je delojemalac stopil v delo, ozir. izstopil iz dela, ozir. se je izvršila v višini njegovih prejemkov, v značaju ali načinu njegove zaposlenosti itd. izprememba.

Osebe, ki so najete za manj nego 8 dni, se mora prijaviti takoj po njih vstopu v delo. S prijavo takih oseb se lahko obenem izvrši tudi njih odjava.

B. Dolžnost prijave obratov.

Po ZZZ vrši okrožni urad za zavarovanje delavcev vse krajevne posle nezgodnega zavarovanja.

Vsak delodajalec, ki zaposluje v svojem obratu več kakor 5 delavcev, zavezanih zavarovanju, ali ki obratuje s stroji, ki jih goni elementarna sila (para, elektrika, plin, voda, živina, veter itd.), mora v svrhu uvrstitve obratov v nove nevarnostne razrede najkasneje tekom 14 dni po dostavitvi tega razglašja prijaviti potom pristojne poslovalnice Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani svoj obrat (ali več obratov istega podjetja) na predpisani tiskovini »Prijavnica obrata«, in sicer v dveh izvodih. Prijave obrata (obrta, podjetja) ni treba izvršiti onim, ki so imeli že doslej svoje obrate (obrte, podjetja) zavarovane pri Začasni delavski zavarovalnici za slučaj nezgode v Ljubljani. Po novem zakonu so vsi, ki so zavezani zavarovanju za slučaj bolezni, podvrženi tudi zavarovanju za slučaj nezgode; zato mora vsakdo, ki zavaruje delojemalce za slučaj bolezni, iste zavarovati tudi za slučaj nezgode.

V roku 14 dni se mora prijaviti tudi vsako izpremembo v obratu (namestitve novih strojev in slično) na predpisani tiskovini »Prijavnica o izpremembi v obratu«.

V roku 14 dni je prijaviti vsako prenehanje ali ustavitve obrata.

O uvrstitvi obrata v nevarnostni razred in o določitvi nevarnostnega odstotka bo Okrožni urad obvestil vsakega delodajalca s posebnim odlokom.

Pri onih delodajalcih, ki bi ne izpolnili svoje prijavne dolžnosti, bo okrožni urad sam na licu mesta in na stroške delodajalca zbral vse za uvrstitve obrata v nevarnostni razred in odstotek potrebne podatke.

C. Prispevki za zavarovanje.

1. Prispevki za bolniško zavarovanje.

Na podstavi § 21. ZZZ se vsi zavarovanci uvrste po višini njih zaslužka v 17 mezdnih razredov po sledeči razpredelnici:

Mezdni razred	Višina mezde (zaslužka) na						Zavarovana mezda	Skupni dnevni prispevek delodajalca in delojemalca za bolniško zavarovanje
	dan		teden		mesec			
	nad	do	nad	do	nad	do		
dinarjev								
I.		2-50		15—		62-50	2—	—10
II.	2-50	3—	15—	18—	62-50	75—	2-50	—13
III.	3—	3-60	18—	21-60	75—	90—	3—	—15
IV.	3-60	4-40	21-60	26-40	90—	110—	3-60	—18
V.	4-40	5-40	26-40	32-40	110—	135—	4-40	—22
VI.	5-40	6-60	32-40	39-60	135—	165—	5-40	—27
VII.	6-60	8—	39-60	48—	165—	200—	6-60	—33
VIII.	8—	9-60	48—	57-60	200—	240—	8—	—40
IX.	9-60	11-60	57-60	69-60	240—	290—	9-60	—48
X.	11-60	14—	69-60	84—	290—	350—	11-60	—58
XI.	14—	16-80	84—	100-80	350—	420—	14—	—70
XII.	16-80	20—	100-80	120—	420—	500—	16-80	—84
XIII.	20—	24—	120—	144—	500—	600—	20—	1—
XIV.	24—	28-80	144—	172-80	600—	720—	24—	1-20
XV.	28-80	34—	172-80	204—	720—	850—	28-80	1-44
XVI.	34—	40—	204—	240—	850—	1000—	34—	1-70
XVII.	40—		240—		1000—		40—	2—

Skupni prispevek za bolniško zavarovanje (prispevek delodajalca in delojemalca skupaj) znaša 5 odstotkov zavarovane mezde (plače, zasluzka).

Ako ni zaslužek določen na dan, nego za drug čas, se višina dnevnega zasluzka računa s šestinko tedenskega, s petindvajsetinko mesečnega ali s tristotinko letnega zasluzka.

Ako zaslužek ni določen po času (akordna plača, plača od kosa, dajatve tretjih oseb, nabitna itd.), se določi zaslužek po znesku, ki povprečno pripada ali običajno pripada na dan, teden ali mesec.

Kot zaslužek veljajo tudi vse vrste draginskih, družinskih in drugih doklad, dnevnice, nabavni prispevki, naravnali prejemki itd.

Osebe, ki ne dobivajo za svoje delo nobene nagrade ali plače, se uvrščajo v najnižji mezdni razred.

Zavarovalne prispevke obračunava okrožnemu uradu delodajalec v celoti. Od prispevka za bolniško zavarovanje, navedenega v gorenji razpredelnici, sme delodajalec polovico odtegniti od delojemalčevega zasluzka (mezde, plače).

Ako delodajalec prispevka ni odtegnil takoj pri izplačilu zasluzka (mezde, plače), ga sme odtegniti naknadno le tekom enega meseca po izplačilu zasluzka, od katerega bi moral prispevek odtegniti, odnosno tekom dveh mesecev, če prejema delojemalac mesečno plačo. Za osebe brez zasluzka, ozir. če znaša zaslužek manj nego 2 Din na dan, mora plačevati cel prispevek delodajalec sam.

Delodajalec, ki odteguje svojim delavcem (ustlužbencem, nameščencem) višje prispevke, nego so predpisani za dotični mezdni razred, ali ki sklene s svojimi delojemalci delovno pogodbo, poslabšujočo določbe zakona o zavarovanju delavcev, zadene globo od 100 do 2000 Din, v ponovnem slučaju do 5000 Din.

Prispevke plačuje delodajalec na podlagi pisnega plačilnega naloga Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani po poštni položnici mesečno za nazaj v roku dospelosti.

2. Prispevki za nezgodno zavarovanje.

Kot osnova za odmero prispevkov za zavarovanje zoper nezgode (prispevna tarifa) je

določen za čas od 1. julija 1922 do 31. decembra 1923 prispevek po 8 Din za 100 Din zavarovane zasluzka (mezde, plače) in za nevarnostni odstotek 100. Torej se za vsakih 100 Din zavarovanega zasluzka pobira tolikokrat po 8 par. kolikor znaša nevarnostni odstotek, v katerega je obrat uvrščen.

Prispevana tarifa se dobi pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani in vseh njegovih poslovalnicah. Vsak delodajalec bo obveščen s posebnim odlokom, v kateri nevarnostni razred in odstotek je bil njegov obrat (če ima več obratov, za vsak obrat posebej) uvrščen.

Prispevke za nezgodno zavarovanje plačuje izključno le delodajalec sam.

D. Predpisovanje prispevkov.

Prispevki za bolniško in nezgodno zavarovanje se predpisujejo hkrati s posebnim plačilnim nalogom, ki ima značaj javne izvršilne listine.

Zoper plačilni nalog je dopustna pritožba tekom 8 dni po prejemu naloga na Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Pritožba mora biti podprta s potrebnimi dokazili (kuponom prijave ali odjave itd.).

Po odredbi ZZD vloženi ugovor nima odločilne moči; delodajalec mora torej plačati predpisane mu prispevke brez ozira na to, da je vložil ugovor.

Ako je vloženi ugovor upravičen, vrne urad delodajalcu takoj preveč plačane prispevke, oziroma mu razliko vstjeje v dobro pri predpisu prispevkov za prihodnji mesec.

Za neplačane prispevke se zaračunavajo 6 odstotne zamudne obresti od dneva dospelosti do dneva plačila s stroški za izterjanje vred.

Neplačani prispevki se izterjajo administrativni ali sodno - izvršilnim putem.

Predpisani prispevki zastarajo v 5. letih (§§ 42 do 44 ZZD).

E. Dajatve (podpore zavarovancem).

1. Dajatve v slučaju bolezni.

Zavarovanci imajo v danem slučaju pravico do dajatev (podpor) po naslednji razpredelnici:

Mezdni razred	Hranarina (bolezniina) (§ 45., t. 3, ZZD)		Porodnina (§ 45., t. 4, ZZD)		Podpora za dečjo opremo (§ 45., t. 4f, ZZD)	Dojnina (§ 45., t. 4-č, ZZD)		Rodbinski člani (§ 45., t. 5, ZZD)		Pogrebniina (§ 45., t. 6, ZZD)
	na dan	na teden	na dan	na teden		na dan	na teden	podpora za dečjo opremo	podpora za porodnice	
	dinarjev		dinarjev			dinarjev		dinarjev		
I.	1.33	9.33	1.50	10.50	28.—	1.—	7.—	28.—		60.—
II.	1.66	11.66	1.87	13.12	35.—	1.25	8.75	35.—		75.—
III.	2.—	14.—	2.25	15.75	42.—	1.50	10.50	42.—		90.—
IV.	2.40	16.80	2.70	18.90	50.40	1.80	12.60	50.40		108.—
V.	2.93	20.53	3.30	23.10	61.60	2.20	15.40	61.60		132.—
VI.	3.60	25.20	4.05	28.35	75.60	2.70	18.90	75.60		162.—
VII.	4.40	30.80	4.95	34.65	92.40			92.40		198.—
VIII.	5.33	37.33	6.—	42.—	112.—			112.—	1.50	240.—
IX.	6.40	44.80	7.20	50.40	134.40			134.40	10.50	288.—
X.	7.73	54.13	8.70	60.90	162.40			162.40		348.—
XI.	9.33	65.33	10.50	73.50	196.—			196.—		420.—
XII.	11.20	78.40	12.60	88.20	235.20	3.—	21.—	235.20		504.—
XIII.	13.33	93.33	15.—	105.—	280.—			280.—		600.—
XIV.	16.—	112.—	18.—	126.—	336.—			336.—		720.—
XV.	19.20	134.40	21.60	151.20	403.20			403.20		864.—
XVI.	22.66	158.66	25.50	178.50	476.—			476.—		1020.—
XVII.	26.66	186.66	30.—	210.—	560.—			560.—		1200.—

K zgoraj navedenim dajatvam (podporam) se pripominja:

Oboleli zavarovanci imajo pravico do brezplačnega zdravljenja (zdravnika, zdravil, bolnišnice, babilške pomoči in podpore, pomožnih priprav itd.) ter do podpore v denarju a) hranarine ali bolezniine, b) porodnina, c) podpore za opremo rojenca, č) dojnina itd.) V slučaju smrti zavarovanca gre njegovim svojcem pogrebniina.

a) Hranarina (bolezniina) znaša na dan dve tretjini zavarovane mezde (zasluzka, plače).

Izplačuje se, ako je bolezen združena s pridobitno nesposobnostjo in ako traja dlje nego 3 dni, za čas pridobitne nesposobnosti za delo, ako pa ne bi pridobitna nesposobnost prestala prej, 26 tednov.

b) Porodnina znaša na dan tri četrtine zavarovane mezde.

c) Podpora za opremo rojenca znaša 14-

kratno zavarovano mezdo, v katerem je član(ica) včlanjen(a).

č) Dojnina znaša polovico zavarovane mezde, največ pa 3 Din na dan; pri družinskih članih 1.50 Din brez ozira na mezdni razred.

Porodniška podpora pripada članicam le, če so bile tekom leta pred porodom vsaj 3 mesece v zavarovanju zavezanem poslu ali če se je porod pripetil po neprekinjenem trimesočnem članstvu.

Pogrebniina znaša 30kratno zavarovano mezdo umrlega.

Tudi družinski člani zavarovanca imajo pravico do brezplačnega zdravljenja, porodniške in dojnine podpore.

Pravico do zvišanih dajatev po novem zakonu imajo le člani, ki so oboleli po 1. juliju 1922 in so bili zanje predpisani ali plačani prispevki po določbah tega zakona.

Ako biya član ob obolenju izven območja kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovenec, mu mora izplačevati podpore po zakonu njegov delodajalec ter ima pravico do povračila dejanske izplačanih pakonito dokazanih podpor, ki jih pristojni okrožni urad povrne, ako ga je delodajalec takoj obvestil (§ 61. ZZD).

Članstvo in s tem pravica do podpore v slučaju obolenja preneha takoj po istopu člana iz dela. Član, ki je bil v enem letu vsaj 6 mesecev zavarovan in ki zato, ker nima zasluzka, ne more plačevati zavarovalnih prispevkov uživa pravico do najmanjših zakonitih dajatev (podpor) po § 45. ZZD še 3 tedne po izstopu iz dela; če pa je bil zavarovan v dveh letih najmanj 12 mesecev, uživa pravico do teh najmanjših dajatev še 6 tednov po izstopu iz dela.

2. Dajatve v slučaju obrtne nezgode.

Vsak član, ki je utrpel obratno nezgodo, t. j. nezgodo, ki je v neposredni ali posredni zvezi z zavarovanju zavezanim delom in ima za posledico telesno poškodbo in s to spojeno popolno ali delno izgubo sposobnosti za delo (opravljanja službe), ima pravico:

a) do brezplačnega zdravljenja;

b) do hranarine (bolezniine) do največ 10 tednov po nezgodi;

e) do rente, katere višina se ravna po mezdnem razredu in po višini invaliditete (nesposobnosti za delo).

Pri popolni nesposobnosti za delo znaša renta polno zavarovalno mezdo.

Simulacija in drugačna izkoriščanja urada se tako radi izkoriščanja bolniške, kakor nezgodnozavarovalnih podpor po zakonu kaznujejo poleg drugega še z globo od 50 do 1000 Din.

Razno.

Vsa nadaljna pojasnila se dobe pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani in vseh njegovih poslovalnicah. Poslovalnice ljubljanskega Okrožnega urada za zavarovanje delavcev se nahajajo v sledečih krajih:

1. v Brežicah (za sodni okraj Brežice);

2. v Celju (za politična okraja Celje-mesto in Celje-okolica, izvzemši sodni okraj Laško);

3. v Gornji Radgoni (za politični okraj Ljutomer);

4. na Jesenicah (za politični okraj Radovljica);

5. v Kamniku (za politični okraj Kamnik);

6. v Kočevju (za politični okraj Kočevje);

7. v Konjicah (za politični okraj Konjice);

8. v Kranju (za politični okraj Kranj, izvzemši sodni okraj Tržič);

9. v Krškem (za politični okraj Krško);

10. v Laškem (za sodni okraj Laško);

11. v Ljubljani (za politični okraj Ljubljana-mesto in sodni okraj Ljubljana-okolica);

12. v tobačni tovarni v Ljubljani (za tobačno tovarno v Ljubljani);

13. v Logatcu (za politični okraj Logatec);

14. v Marenberku (za sodni okraj Marenberk);

15. v Mariboru (za politična okraja Maribor-mesto in okolica, izvzemši sodni okraj Slov. Bistrica);

16. v Murski Soboti (za politični okraj Prekmurje);

17. v Novem mestu (za politična okraja Novo mesto in Črnomelj);

18. v Ormožu (za sodni okraj Ormož);

19. v Ptuj (za politični okraj Ptuj-mesto in okolico, izvzemši sodna okraja Ormož in Rogatec);

20. v Rogoški Slatini (za sodni okraj Rogatec);

21. v Sevnici (za sodna okraja Sevnica in Kozje);

22. v Slovenjgradcu (za sodni okraj Slovenjgradec in politični okraj Prevalte);

23. v Slovenski Bistrici (za sodni okraj Slovenska Bistrica);

24. v Šoštanju (za sodni okraj Šoštanj);

25. v Trzinu (za sodni okraj Trzin);

26. na Vrhniki (za sodni okraj Vrhnika);

Morebitne pritožbe je nasloviti neposredno na Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Turjaški trg št. 4/I, (medkrajevnega telefona št. 279).

Vloge so kolka proste.

Tiskovine. Vse v tem razglasu omenjene tiskovine se dobe po nabavni ceni pri vseh poslovalnicah okrožnega urada, pozneje se bodo dobivale pa tudi v občinskih uradih ter prodajalnih tobaka, papirja itd. Na vsaki tiskovini je označena cena.

Ravnatelj:

Ivan Kocmur s. r.

V imenu Strok. komisije (P. odb. GDSJ.).

Izdajatelj: France Svetek.

Odgovorni urednik:

Ivo Meznarič.